

УДК 338.45.621

В.О. ЧЕРЕПАНОВА, к.е.н., доцент НТУ «ХП», Харків
П.О. ЛИСАЧЕНКО, старший викладач, НТУ «ХП», Харків
О.І. ПОДРЕЗ, НТУ «ХП», Харків

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто проблему інноваційного розвитку підприємства в умовах обмеженості ресурсного потенціалу

Проблема инновационного развития предпринимательства в потенциале ограниченного ресурса

The problem innovatsiynoho enterprise development in a limited resource potential

Ключові слова: підприємство, інноваційний потенціал, інноваційна стратегія, економічний механізм, моніторинг інноваційної діяльності

Вступ. В проекті «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» зазначено, що в українській економіці домінують низькотехнологічні галузі виробництва, які природно відносяться до малонаукоємних галузей: добувна і паливна – 0,8–1%; харчова, легка промисловість, агропромисловість – 1,2%. Крім того, зростання ВВП за рахунок введення нових технологій в Україні оцінюється всього у 0,7–1% [1].

У боротьбі з кризою та формуванні сталої розвинутої країни доцільно впроваджувати заходи щодо стимулювання галузей економіки, окремих підприємств у використанні інноваційних технологій.

Функціонування сучасного підприємства в умовах ринкової економіки потребує постійних систематичних динамічних перетворень, трансформацій його підсистем в межах встановлених підприємством стратегічних цілей для забезпечення сталого інноваційного розвитку. Тому нагальною метою вдосконалення системи управління підприємств є формування умов для здійснення стабільного інноваційного розвитку шляхом раціоналізації та інтеграції всіх процесів в системі управління підприємством. Це пояснюється, з одного боку, множиною багаторівневих цілей об'єктів і суб'єктів управління, які повинні мати високий рівень узгодженості, а з іншого, – складністю їх гармонізації.

Постановка задачі. Незважаючи на всі позитивні тенденції стосовно розробки теоретико-методологічних засад інноваційного розвитку підприємств в Україні, залишаються невирішеними проблеми, які пов'язані з організацією та управлінням процесом впровадження економічного механізму інноваційного розвитку суб'єктів господарювання в умовах світової фінансової кризи та нестабільності економічного розвитку країни.

Тема дослідження є багатогранною та вимагає комплексного вирішення.

Дослідженню інноваційної проблематики приділено значну увагу в роботах багатьох вітчизняних вчених: В. Александрової[5], О. Амоші, А. Гальчинського, В. Гейця, С. Ілляшенко[4], Н. Краснокутської, О. Кузьміна, С. Ягудіна. Серед зарубіжних дослідників, які здійснили значний вклад у розвиток теорії інновацій, варто відзначити Р. Акоффа, Л. Водачека та О. Водачкової, П. Друкера, Р. Фостера, Й. Шумпетера.

Методологія. Економічний механізм управління інноваційним розвитком є частиною загального економічного механізму управління підприємством і реалізується через форми і методи управління всією господарською діяльністю. Метою його використання є:

- прискорення темпів науково-технічного прогресу (НТП);
- підвищення ефективності організаційно-економічних робіт у результаті спланованої і цілеспрямованої розробки і втілення комплексу заходів з НТП;
- активізація і раціональне використання творчої активності робітників[2].

Економічний механізм інноваційного розвитку підприємства включає відповідний порядок планування, фінансування, матеріально-технічного забезпечення, управління, інформаційне забезпечення, оцінку економічної ефективності впровадження інновацій в процес розробки продуктів виробництва, їх подальше виготовлення, організацію діяльності суб'єкту господарювання. Тому цей механізм має складатися з таких структурно-функціональних підсистем:

- прогнозування і планування розвитку;
- організації інноваційних процесів;
- мотивації та стимулювання інноваційних процесів;
- фінансування інноваційної діяльності;
- контролю процесу розвитку і зміни пріоритетів;

- інформаційного забезпечення[4].

Для впровадження економічного механізму інноваційного розвитку у підприємства повинно бути відповідний інноваційний потенціал[3].

Інноваційний потенціал визначається сукупністю ресурсів різних видів: інтелектуальних (патенти, ліцензії, технологічна документація тощо); матеріальних (технологічне та лабораторне устаткування); фінансових (власний, позичковий, венчурний капітал тощо); трудових; інфраструктурних (власні підрозділи НДДКР, техніко-технологічні підрозділи, патентно-правові відділи тощо) [3].

Узагальнюючі питання оцінки інноваційного потенціалу підприємства, його інноваційної активності, спроможності і готовності до інноваційної діяльності можна визначати основні етапи проведення такої оцінки[6]:

1. описання проблеми розвитку підприємства;
2. постановка завдань щодо програми вирішення проблеми;
3. описання системної моделі діяльності підприємства (розкривається внутрішнє і зовнішнє середовище, групи факторів впливу на інноваційну діяльність);
4. оцінка ресурсного потенціалу стосовно поставлених завдань;
5. оцінка організаційного потенціалу і техніко-організаційного рівня виробництва;
6. інтегральна оцінка потенціалу підприємства, його готовність вирішувати поставлені завдання, формулювання загальних висновків за результатами аналізу;
7. визначення основних напрямів проекту підготовки підприємства для досягнення необхідного потенціалу, складання завдань на розробку проекту.

Система моніторингу оцінки інноваційного потенціалу підприємства повинна включати наступні показники:

- технічний рівень і якість виробів;
- технічний рівень технологічного обладнання;
- технічна озброєність виробництва і праці;
- рівень техніки вимірювань, контролю та випробувань;
- рівень організації виробництва;
- рівень організації праці.
- рівень організації управління виробництвом;
- фінансовий стан підприємства та його кредитоспроможність.

Кожна група показників визначає конкретний бік інноваційного, організаційного, кадрового та фінансового рівня виробництва.

Висновки. На підставі систематизації наукових праць відомих фахівців з питань інноваційного розвитку підприємств запропоновано формування системи економічного механізму впровадження інновацій у діяльність суб'єктів господарювання, чия діяльність пов'язана з виробництвом.

У подальшому дослідженні необхідно розглянути системи стратегічного управління інноваційним розвитком підприємств в умовах невизначеності ресурсів, у тому числі фінансових.

Список літератури: 1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / www.pir.dp.ua/uploads/StrategizInnovRazvitiyaUkr.doc. 2. *Марченко О. В.* Визначення необхідних і достатніх умов для інноваційного розвитку підприємства // Актуальні Проблеми Економіки. – 2008. – № 6. – С. 158-164. 3. *Смоляр Л. Г.* Розвиток інноваційного потенціалу як фактор забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств // Економіка & Держава. – 2007. – № 4. – С. 24-26. 4. Проблеми управління інноваційним розвитком підприємств у транзитивній економіці: Монографія / За заг. ред. д-ра економ. наук, проф. *С. М. Ілляшенка*. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. — 82 с. 5. *Александрова В.П.* Тенденції розвитку науково-технічних пріоритетів у промисловості України / В. П. Александрова // Проблеми науки. - 2003. - № 2. - С. 13-18. 6. *Федонін О. С.* Потенціал підприємства: формування та оцінка : [навч. посіб.] / *О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк*. — К. : КНЕУ, 2006. — 316 с.

Надійшло до редколегії 02.04.2012